

A Szeged betiltásától a Délmagyarország megindulásáig.

Hat hete éppen, hogy a Szeged-et betiltó belügyminiszteri rendeletet a polgármesteri hivatal válatuntának ki-készítette és hat hete, hogy a város liberális polgársága, meg a ve'e politikai érdekközösségben élő munkásság sajtó nélkül van. Ennek az áldatlan és igazságtalan helyzetnek az elmúlt hét derekán vetett véget a miniszterelnök és a belügyminiszter azon együttes elhatározása, amellyel engedélyt adtak arra, hogy *Délmagyarország* címen lapot indíthassunk. Az új lap helyét, célját és programját vezető cikkünk jelöli meg. Ezen a helyen egyrészt arra szorítkozunk, hogy egészen rövidre összefoglalva hitelesen ismerlessük a Szeged betiltása nyomán támadt eseményeket, másrészt arra, hogy minden félreértést kizáró módon leszögezzük álláspontunkat.

Ismeretes, hogy a Szeged-et betiltó belügyminiszteri rendelet indokolása négy cikkre hivatkozik. Nem bocsátunk az indokolás érdemi boncolásába, megelégszünk azial, hogy azok ítéletére appelláljunk, akik akár a betiltás előtt, akár a betiltás után olvasták ezeket a cikkeket. A fennforgott konkrét esetől függetlenül pedig rendületlenül hangoztatjuk azt a felfogásunkat, hogy sajtóügyekben közigazgatási hatóság, a tízennégyes sajtótörvényben körvonalazott esetektől eltekintve, nem intézkedhetik. Nem intézkedhetik különösen olyan esetekben, amikor az eljáró közigazgatási hatóságnak politikai ellenfele az a sajtóorgánium, amelynek a börtéről szó van és amikor az ügy természete elmeilözhetetlenül szükségessé teszi a független bíróság előtt lefolytatandó perrendszertű eljárást. *Senkit illetékes bíróságra elől elvonni nem lehet.* Az igazságtévesnek ez az alapvető alaki kelleke nemcsak akkor fontos, amikor a törvény paragrafusait például rablógyilkossákkal, hanem talán akkor is, amikor nagyértékű kulturális és gazdasági munkát végző újságíróval és lapvállalattal szemben alkalmazzák. A Szeged azok közé a sajtóorgániumok közé tartozott, amelyek mindenfajta kilengés ellen harcolva sürgették a teljes jogrendet. Azok, akik ebben az eszmekörben dolgoznak, természetesen tisztelben tartanak minden hatósági intézkedést. De a közletről vallott felfogásukból kifolyóan nem szűnhetnek meg sürgetni, hogy az igazságszolgáltatási jogkör most már mielőbb vételessé ki a közigazgatási hatóságok kezéből és adassék vissza az egész vonalon a függetlenség minden kellekével körülbástyázott bíróságnak.

A Szeged betiltása érthető izgalmat kellett nemcsak itthon, hanem országszerte. Ez az izgalom nem csillapodott az idők múlásával és például a *Magyarországi Újságírók Egyesületében* éppen a legutóbbi héten vetett lángot a legerősebben. Az elmúlt nehéz időkben a vállalatunkkal szemben megnyilvánult rokonszenvnek sok-sok drága és emlékezetes jelével találkozunk. Azt hisszük, akkor cselekszünk helyesen, ha nem említjük meg névszerűen azokat a szegedieket, akik önzetlennül és lelkesen fáradoztak annak érdekében, hogy városunknak minél előbb legyen megbizhaló és kipróbált liberális sajtóorgániuma. A köszönet és hála nyilvános nyugtázásától azonban nem tekinthetünk el azoknál, akik messze Szegedtől, az országos politika és közélet egyéb területein való nagy elfoglaltságuk mellett is bőven szakítottak maguknak időt arra, hogy közreműködjenek a sajtószabadságot ért sérelem mielőbbi reparálásán. Különösen *Pakots József, Peldi Gyula, Rassay* és *Rupert Rezső* nemzetgyűlési

tagok fáradoztak lelkesen azon, hogy Szeged város polgársága és munkássága mielőbb hozzájuthasson a betiltott lapunkhoz méltó új sajtóorgániumhoz. A köszönet és a hála szaván kell megemlékeznünk a magyar sajtó, mondhatni, egyöntetű állásfoglalásáról és arról a különösen meleg támogatásról, amelyben ügyünket a *Világ* részesítette. Köszönet és hála végül a *Magyarországi Újságírók Egyesületének* kartársi szolidaritásáért, amellyel a válság legelső napjaiban mellénk állt, mellettlünk mindvégig kitartott és a

mult héten megérlelte a kedvező döntést.

Csütörtökön érkezett le hozzánk *Angyán Béla* miniszteri tanácsos, sajtófőnöknek az értesítése arról, melyszerint engedélyt kapunk, hogy *Délmagyarország* címen lapot indíthassunk. Dr. *Aigner Károly* főispán ezt megelőzően már szerdán közölte velünk a kedvező határozatot. *Somogyi* polgármester, dr. *Pávó Ferenc* és dr. *Rack* jegyzők pedig előékenyen kezünkre jártak az egész vonalon, hogy az új lap mielőbb megindulhasson. Most pedig, amikor az első számmal megindulunk nehéz és felelősségteljes utunkon: dolgozni azért, hogy a nyugati kultúrába és demokráciába minél

A törvénytervezet a korlátolt felelősségű társaságokról

Az a csodáltnivaló, hogy csak most érkezik hozzánk. Mi, akik a mult század második fele óta törvényhozásunkban ugyszólván kötelezőnek tartottuk a német minták hű másolatát, akiknek gazdasági éle'e oly sok szoros szállal volt a német közgazdasághoz kötve, csodálatosképpen éppen legyik legértékesebb kereskedelmi jogi intézményüket: a korlátolt felelősségű társaságok formáját késtünk itthon megvalósítani. Eredménye volt ennek a mulasztásnak az, hogy részvénytársaságunk jelentékeny része egészségtelen alakulás volt, sok törpe részvénytársaság alakult, mert más megfelelő társasági forma kereskedelmi törvényünkben rendelkezésre nem állott.

A pénzügyminisztérium most készül kibocsátani a „felértékelési” rendeletét, mely helyreállítani készült kereskedelmi és ipari vállalatainknál a mé legvalódi ság elvét. El fognak mérlegeinkből tűnni a valószínűtlenül alacsony vagyonértékelések, a néhány villamosjegy értékében szereplő ingatlanok és egyéb vagyonömegek és eltűnnek a nevésegesen alacsony alaptőke-összegek is. Ennek az intézkedésnek kapcsán a kormány megszünteti mindazon kis részvénytársaságokat, amelyek egy meghatározott nagyobb vagyonértéket mérlegükben a megtörtént felértékelés után kimutatni nem tudnak. Ezen megszűnésre ítélt részvénytársaságok számára új társasági formáról kellett gondoskodni. Ez okból elkészítette a kormány a korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozó törvénytervezetet, amelyet a kereskedelmi érdekképviselőknek véleményezés céljából már le is küldött.

Bármily impulzus készítette is kormányunkat, gazdasági életünknek örömmel kell üdvözölni e rég hiányzó kereskedelmi társasági formát. A korlátolt felelősségű társaság középuton áll a közkereseti társaság és a részvénytársaság között. A közkereseti társaság erősen individualisztikus forma, amelyben a tagok egyéni részvétele az üzletvi elben és egyéni felelőssége szigoruan keresztülvitt terv, viszont a részvénytársasági forma a kapitalisztikus gazdasági berendezkedésnek legvégső konzekvenciája, amelyben az egyén eltörpül, a részvényes nem érvényesül az üzletvitelben és nem vesz részt az üzletvitelért való felelősségben.

A korlátolt felelősségű társaság szerencsés középut a két szélső elv között. E társaságnak tagjai felelnek a társaságnak egy meghatározott alaptőke beszolgáltatásáért és amennyiben a társaság feloszlása után a hitelezőknek kielégítésére szükség, felelnek még ezenfelül egy előre meghatározott jótállási összeg befizetéséért is. Egyéb felelősség a társaság tagjait nem terheli. A társaság az üzletvi elre ügyveze őket rendel, akik az üzletvezetést felelősek.

Gazdasági életünk egyetemes érdektől szemüvegén keresztül nézve az új alakulás várható hatásai, tapasztalni fogjuk, hogy az új társasággal el fog tűnni közgazdaságunkból az a nagy hazugság, amelyen nagyon sok részvénytársaságunk alakulása felépül. A részvénytársaság lényege szerint nagy tőkekoncentráció számára létesített alakulás, amelyben számos tőkének kell egyesülni, hogy egy nagy tőkeerőt igénylő gazdasági vállalkozást hozzon létre. A mi nagy szegénysé-

erőteljesebben bekapcsolódjék ez az ország, nem mulaszthatjuk el megköszönni a Szeged közismerten hatalmas olvasó táborának a ragaszkodást és a kitartást. Amit a Szeged érdemelt, azt a *Délmagyarország* előlegképpen kéri. Felesleges fogadkoznunk. A lap süttőn telenyomott hasábjai nap-nap után az olvasó elé kerülnek. Írásaink, cikkeink: a mi letteink. Ezek fognak bizonyoságot lenni elváltásgünkről, közéleti kérdésekben valótt fe fogásunk emelkedettségéről és kulturális érettségünkről. Nem tagadjuk, a seb, amit ütöttek rajtunk, még sajog. Mégis törhetetlen kedvvel vállaljuk a munkát ezért a városért és ezért az országért. Tiszta lelkiismeretünk és a közönség mellettlünk maradása meg fog teljesen gyógyítani, úgy, hogy sokat szenvedett és tapasztalt, harc-edzett, kipróbált és kedvvel dolgozó katonái leszünk a demokrácia ügyében.

günkben, kicsiny anyagi erőforrásaink mellett ez a forma fényűzően bő volt számunkra. A mi szerény tőkeegyesültségünknek nagyon is megfelelő lesz az új társasági keret, amelyben mód kínálkozik arra is, hogy a tőkés saját tevékenységével közre tudhassék az üzletvitelben.

Fontos az új társaság megítélésénél a hitelező szempontjának figyelembe vétele. Készszeresen fontos ez napjainkban, amikor általános hitelezői pánik fo ytogatja amugy is alélt hiteléletünket. A hitelező érdekei a korlátolt felelősségű társaságnál jogilag messzebbmenőleg látszanak biztosítva, mint a részvénytársaságnál. Azáltal, hogy a társaság minden egyes tagja előre megszabott jótállási összeget tartozik a hitelezők követelésének kielégítésére a társaság feloszlása után befizetni, amely egész jótállási összeg nem lehet kisebb, mint az egész alaptőke, biztosítja a hitelezők számára, hogy ha a társaság egész alaptőkéje el is veszett volna, az alaptőkével legalább is azonos összeg a hitelezők követelésére a társaság tagjaitól még behajtható. Az új társaságnál az ügyvezetők személyes felelőssége is szigorubb, mint a részvénytársaságnál. A részvénytársaság igazgatósági tagjai saját személyükben, saját vagyónuk erejéig a kereskedelmi törvény óvalosan megfogalmazott rendelkezései folytán az esetek legnagyobb számában csak akkor vonhatók felelősségre, ha bűncselekmény, vagy súlyos szabálytalanság terhe'i őket az üzletvitelben. A korlátolt felelősségű társaság ügyvezetői a „rendes üzletember gondosságával” tartoznak a társaság ügyeit vezetni és már ha ezen kötelelőségüket megsértik, a társaságnak az okozott kárért egyetemleg felelnek.

Ahhoz, hogy ez az új társasági forma termékenyítőeg hasson gazdasági életünkre, elengedhetetlenül szükséges, hogy egyidejű törvényhozási intézkedéssel biztosítsa a kormány a korlátolt felelősségű társaságok számára a részvénytársaságokkal azonos adóügyi e'bánást. A társulati adótörvénynek és végrehajtási rendeleteinek összes intézkedéseit ki kell egyidejűleg terjeszteni az új társaságra is, ellenkező esetben okukva a közkereseti társaságok példáján, az új társasági formát kevés alakulás fogja választani.

A kormány törvénytervezete, amiként most e'ötünk fekszik, szolgál másolata a német törvénynek. Nehéz német vértelben, acélisakkal, döngő, nehéz léptekkel lép ki a G. m. b. H. a német törvénykönyvből, hogy nálunk is ott-honra találjon. Ebben a súlyos külsőben, a nagy német birodalom gazdasági viszonyaihoz szabott mezben nem fog beleilleszkedni tudni a mi szerényebb, agrár-merkántil kereteink közé. A tervezet még sok módosítást igényel és az sem lesz számára hátrányos, ha megszületésénél a mai súlyos hitelkrisis bélyegét fogja magán viselni, vagyis a hitelezői érdekeket hathatósabban fogja biztosítani. Az a várható bizalmatlanság, amely a hitelező réséről kezdetben ezt az új alakulást majd fogadja, a nyomatékosabb hitelezői védelmet indokoltá teszi.

Dr. Kertész Béla.

Pillich Kálmán exhumálása.

Nyolcvankét évet élt *Pillich Kálmán* ügyvéd, aki egyik legérdekesebb és legértékesebb egyénisége volt Szegednek. Hosszu évtizedeken át dolgozott az eseleitek, a megévedtek és szerencselenek igazáért és amikor a szegedi közéletben elpusztíthatatlan nyomokat hagyott maga után, a város közönsége *itszeleibeli tanácsnokká* választotta meg. Még emlékezetes, hogy körülbelül három év előtt egészen váratlanul elhunyt és röviddel diszes temetése után *különböző titokzatos híreket* kezdtek *keletkeztetni a nyilvánosság előtt*. Egyesek azt híresztelték, hogy *Pillich Kálmán nem természetes haldállal halt el, hanem sztrichninel mérgezték meg*.

A hírek néhány héig járkáltak a nyilvánosság köreiben, aztán egyszerre e hallgattak. Évek multak el azóta és most rövid néhány hónap e'őt — mint annak idején megírta a „Szeged” — *ismét azt híresztelték, hogy megmérgezték az agg Pillich Kálmánt*.

Ismeretes még az is, hogy *Pillich Kálmán* élete alkonyán feleségül vette azt a nőt, aki hosszú évtizedeken át vezette háztartását, ápolta és gondviselte őt. Az őz tanácsnok azután jelen ősz vagyonát a *Pillich-család helyett özvegyére* hagyta.

A megmérgezésről szóló fantasztikus híreket pedig egyesek éppen a *végrendekezéssel* hozták kapcsolatba.

Nemrégiben nyilvánosságra került egy bizonyos „*őreg Haldsz bácsi*” rejtélyes levele, amelyben a titokzatos ember azt hangoztatja, hogy *megmérgezték az ősz ügyvédet és ezért exhumálni kell a holttestet*.

A hatóságok ezután azonnal megindították a nyomozást, amelynek során azonban *nem tudták megállapítani, hogy tulajdonképpen ki az a rejtőzködő „őreg Haldsz bácsi”*. Mindenkit kihallgattak, aki csak érintkezett az elhunyt *Pillich Kálmánnal*, aki csak ismerte életét és körülményeit.

A széleskörű nyomozás pozitív adatokat nem szolgáltatott, de az ügy teljes tisztázására azt az indítványt tették a nyomozás befejezése után, hogy *exhumálni kell Pillich Kálmán holttestét*.

Néhány nappal ezelőtt — mint a *Délmagyarország* munkatársa értesül — *feltűnés nélkül és csendben bizottság szállott ki a belvárosi temetőbe és a bizottság jelenlétében a temető munkásai kivették sírjából Pillich Kálmán földi maradványait*. A jegyzőkönyvek elkészítése után a törvényszéki orvosok is elvégezték boncolási munkálataikat, majd a *holttest egyes belső részeit bádogládkba csomagolták és főküldték az Országos Vegyvizsgáló Intézetnek*. A Vegyvizsgáló Intézet tüzetes vizsgálat után fogja megállapítani, hogy a holttest egyes részeiben valóban van-e valamilyen gyanús anyag.

Egyesek most már nem tulajdonítanak jelentőséget a vizsgálatnak, mert szerintük évek után csak nehezen lehet megállapítani *Pillich Kálmán* halálának okát. Az intézet véleménye a közeli helekben leérkezik Szegedre és ekkor fog kiderülni, hogy *igazat mondott-e a titokzatos „őreg Haldsz bácsi” rejtélyes levele*, vagy pedig csak rossz-akaratu fantazma-e az egész „mérgezési ügy”.

(v. gy.)

— A városi mérnökök szombathelyi vándorgyűlése. A Városi Mérnökök Országos Szövetsége május 21-én, áldozócsütörtökön vándorgyűlést tart Szombathelyen. A szövetségnek ez a második nívónak ígérkező vándorgyűlése, az első tavaly tartották Szegeden és akkor elhatározták, hogy minden évben más-más nagyobb vidéki városban tarják meg. A szombathelyi vándorgyűlésen Szeged városát *Beker Pál* polgármesterhelyettes, *Berzenczey Domokos* műszaki főtanácsos, *Biró Benő*, *Buócz Károly* és *Fenyő Lajos* műszaki tanácsosok képviselik és *Berzenczey Domokos* „A városi mérnöki hivatalok és az új közuti törvénytervezet” címen tart előadást.

Alkalmi házladás!

egyik szép és városháza mögött, földszinten üttekkel, ára 410 millió, másik hatalmas emeletes ház, nagy pincével, nagy gyárepülettel, emeletes ház, most jövedelmhez tisztán évi 40 milliót Valéria-térnél, most jövedelmhez tisztán évi 40 milliót és megvehető potom 410 millió koronáért. Kedvező áron, és megvehető potom 410 millió koronáért. (Kulturpalestina).